

Posudek školitele na diplomovou práci Bc. Vratislava KOZÁKA *Nakladatelství Odeon – Vstupní brána do světové literatury*. Praha : Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2014. 89 s. + přílohy.

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Hlaváček

Záměrem předkládané diplomové práce je slovy autora analyzovat běžný pracovní den v nakladatelství Odeon v rámci období tzv. normalizace na základě orálně-historických rozhovorů se zaměstnanci a následnou komparací těchto rozhovorů s dalšími dostupnými prameny. Zvolené téma lze z hlediska výběru považovat za zajímavé a originální. Nakladatelství před rokem 1989 představuje specifický druh státního podniku, který zaměstnával celou řadu intelektuálních i uměleckých profesí (překladače, manažery, korektory, editory, tiskaře, grafiky apod.). Odeon měl navíc ve zkoumaném období na „trhu“ zvláštní postavení, protože byl výhradním distributorem překladové zahraniční literatury. Zkoumané téma tak otevírá mnoho zajímavých badatelských otázek. Původní záměr a potenciál práce se však podle mého názoru studentovi nepodařilo zcela naplnit.

Struktura práce je logická a správná. Po úvodu a seznámení s metodologií výzkumu následuje historický kontext, v němž autor stručně představuje vývoj a proměnu nakladatelství od jeho vzniku (Státní nakladatelství krásné literatury, 1953) až do současnosti (akvizice Odeonu společností Euromedia Group, 1999). Pro empirickou část autor zvolil dvě velká interpretační témata. Nejprve se podrobně věnuje celému nakladatelskému procesu od přijetí rukopisu, přes právní agendu, redakci textu až po výrobu knihy, grafické zpracování a uvedení titulu na trh. V druhé části pak analyzuje vliv politiky na provoz nakladatelství, přičemž si všímá zejména zasahování „vyšších míst“ do edičního plánu a tzv. „pokrývání“, díky němuž se mohli na překladech podílet i „režimu nepohodlní“ překladatelé. Práci autor uzavírá zamyšlením nad rozdíly ve fungování nakladatelství za socialismu a kapitalismu. Po formální stránce úroveň textu značně kolísá ve stylistice i gramatice. V textu se také vyskytuje celá řada překlepů. Oba tyto nešvary mohly být odstraněny důkladným a opakovaným pročtením textu před odevzdáním.

Metodologickou část práce lze hodnotit jako standardní. Po formální stránce tak zcela splňuje požadavky kladené na diplomovou práci. Autor nejprve čtenáře seznamuje s charakterem výzkumného projektu, technikami sběru dat, zkoumanou skupinou, použitými analytickými postupy a také etickými otázkami výzkumu. Zásadní nedostatek práce spatřuji v tom, že metodologická část (str. 9) od počátku vytváří dojem, že empirický oddíl bude založen především na vlastním výzkumu realizovaném metodou orální historie, protože soukromý archiv Odeonu je badatelům nepřístupný. Teprve v závěrečné části metodologie (str. 12) však vychází najevo, že studentovi se podařilo realizovat pouze jeden rozhovor (s bývalým šéfredaktorem prof. Čermákem), a proto vychází při analýze a interpretaci především z již publikovaných rozhovorů s překladateli.

Argumenty proč se výzkum nakonec neuskutečnil v původním rozsahu (neochota narátorů a jejich obavy ze zneužití informací z rozhovorů) jsou jistě pádné, student je nicméně

podle mého názoru mohl v metodologické části (zejména v etických otázkách výzkumu) lépe zužitkovat – např. tím, že by dopodrobna rozebral komunikaci s potenciálními účastníky výzkumu a jejich strategie odmítnutí interview, čímž by se práce stala přínosná i pro další badatele řešící obdobné problémy. Současně, pokud se studentovi nepodařilo získat vlastní rozhovory, bylo by na místě alespoň charakterizovat sběr dat, jakým byly pořizovány a editovány již publikované rozhovory (sbírky Petrušky Šustrové *Služebníci slova*, 2008 a *Slovo za slovem*, 2012), s nimiž dále pracuje v podstatě jako s primárními prameny.

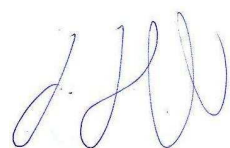
Empirická část začíná popisem každodenního provozu nakladatelství. Záměr autora seznámit čtenáře krok za krokem s chodem jednoho z největších státních nakladatelství považuji za zajímavý a pro nezasvěceného čtenáře přínosný. Škoda jen že tak autor činí pouze na základě obecných pouček z odborné literatury (*Člověk a kniha: úvod do nakladatelské specializace*) bez většího využití příkladů z praxe, resp. příprav konkrétních titulů k vydání. Za obohacující naopak považuji pokus diplomanta analyzovat a sumarizovat klady a zápory každodenního života zaměstnanců nakladatelství včetně otázek jejich finančního ohodnocení, sociálního zabezpečení a pracovního kolektivu. V druhé části se autor zaměřuje na otázku politického vlivu na fungování Odeonu. Za hlavní nedostatek považuji skutečnost, že diplomant v podstatě rezignoval na jakoukoliv snahu zasadit vztah politiky a nakladatelské činnosti do legislativního kontextu zkoumaného období (zákon o cenzuře, autorský zákon apod.). Přínos naopak spatřuji v pasážích, které jsou věnovány fenoménu fluktuace zaměstnanců mezi Odeonem a Filosofickou fakultou UK a praxi tzv. „pokrývání“.

V obou empirických oddílech je patrné, že na mnoha místech výkladu autor zcela podléhá osobě svého jediného narátora, když většinu jeho úryvků pouze parafrázuje a nesnaží se o jejich hlubší interpretaci. Stejně tak využití již publikovaných rozhovorů slouží spíše pro dokreslení a potvrzení toho, o čem již mluvil v rozhovoru Josef Čermák.

I přes uvedené výhrady však autor podle mého názoru prokázal, že je schopen po metodologické i praktické stránce zrealizovat terénní výzkum (byť v minimálním rozsahu) a vytvořit tak orálně-historický pramen využitelný pro další zájemce o zkoumané téma. Také z formálního hlediska text splňuje základní požadavky kladené na závěrečnou kvalifikační práci magisterského stupně.

Diplomovou práci Vratislava Kozáka proto **doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení známkou 2 („chvalitebně“)** v závislosti na průběhu obhajoby.

V Praze, dne 4. 6. 2014

Mgr. Jiří Hlaváček